

Баба Вела ни намира на пътя в село Пирин, докато обикаляме и се чудим в каква посока да поемем. Беше се появил страхотен вятър и цялата улица бе в облаци прах. Баба Вела ни казва, че не можем да стоим там, защото духа и е студено. Приветливо, но и настоятелно, ни приканва да отидем заедно с нея в съседната къща, на гости при сестра ѝ. Баба Вела е от най-милите и дружелюбни жени, които човек може да срещне, докато обикаля обезлюдяващите села. Влизаме в двора и там тя ни настанява от едната страна на къщата, където е завет. Докато се усетим, я виждаме да мъкне пънчета, на които да седнем, защото според нея няма как гости да стоят прави. Тя също сяда при нас и започват сладкодумни приказки...

„Голямо беше селото, нагъсто бяха. От къща имаше по пет, шест деца. И при мен така – три сестри бяхме и четирима братя. И аз имам четири деца - двама сина и две дъщери. И внуци имам – в Сандански са всичките, там са младите. Като изучат и тука какво да правят? Канят ме, все ми казват да ида да ги видя, ама седиме си тука. Все ми се обаждат – добре съм, казвам, вие гледайте да сте добре!... Доскоро имаше и тука млади, ама като станаха децата им за учене, отидоха да живеят у града. Сега само стари сме тука, няма млади. На гости идват, по събори, на празника за “Св. Дух” идват, ама то е рядко.. Когато имаше народ, имаше деца, училище, пълно беше на площада. Не можеш да минеш от народ. Над хиляда души е стигало селото. Сега може и да са по-малко от сто...“

Баба Вела изглежда готова да ни сподели всичко. Толко много е събрала в себе си през годините...

Занимавала се е с едно от най-характерните неща в региона – нивите с тютюн. Това е занаятът, осигурявал дълго време препитанието на мнозина по тези краища. Баба Вела е свикнала винаги нещо да прави, нещо да си работи, така че и сега тя се занимава с градинката си. Споделя, че повечето от съселяните ѝ тук това правят. Така е по селата...

“Одеве аз къде наклдах дърва, ти ме снимаше, аз запомних... Казвам: оо, не съм пременена!... Аз съм Вела, баба Вела. Харно ли е името? Лесно се казва - Вела (засмива се). Цял живот тука съм живяла, лошо ли е? Хубаво е, нали - спокойно, чист въздух, имаме и хижки нагоре, ама са далеч де... Тютюн сеехме, садяхме по нивите, сетне го беряхме и тука го нижихме. Вие виждали ли сте тютюн, или няма сега? На нивата ще идееш и айде – малки коренчета сме отгледали тютюн, разсад и на нивата боцкаш коренчета. Сетне ги прашихме, после втори път, като порасне първа ръка, втора ръка, трета, четвърта ги копаме, после го обираме и така до есента, до септември береме... Ей така, корени високо, и берем, берем нависоко. Цапат се ръцете, катран стават, да не можеш да ги измиеш сетне (засмива се). И после го диплим, като изсъхне на сушилника, диплиш тука листата, правим го на бали и сетне го предаваме. Ама няма сега... От де пушат цигари, като не се обработва тютюн сега, не знам –

сигурно вносни вкарват. Вие пушите ли? Не може, че е скъпо.. (смее се) Аз казвам: Ааа, няма да си дам парите за цигари, купи си нещо за ядене, манджа...”

Макар че е запустяло селото и са останали малцина, все пак идват децата за празниците и внасят ведро настроение. През останалото време си се събират бабите – ту на пейките, когато е топло, ту по къщите или в местното кафене, когато е студено и не е за навън. Сплотени са местните, приятно им е да са заедно, да си приказват и винаги да си помагат.

„Хубаво ни е било детството. Много сме били, ама не сме се карали, да се бием... Такива си бяхме и сега така остаряхме. Аз като останах така сама, като почина дядото и айде... винаги ми се обаждат братята: „Додо, какво правиш? Готвиш ли се? Храниш ли се?“ – казвам: Храним се, няма страшно!...

Животът едно време.. харесвал ни е, като няма друг начин, какво да е – работим за парички и така. По-трудничко е по този район, защото на полето е равно, а пък ние тука на Балкана, по баирите се изкачваш. Трудно или не, иска да вървиш. Да е здрав човек, хубаво е тука, да сме здрави само! Аз тука в Пирин съм се омъжила, мъжът ми е от тука. Тукашни са си всички... Вие, младите, сега сте си по-хитри от нас.. Аз на 19 бях, като се омъжих, а той на 21 - служи и се оженихме. 54 години бяхме заедно, рядко е това вече, нали?.. Сега младите по я карат така.. по са болни от нас... Какво да правиш, работили сме и сме издържали. Дядото горе на стопанството работеше, материал караше. Мъжете там работеха, жените на тютюна... Ами щастлива съм била! Имахме си майка, татко, дядо имахме, до 90 години живя той, майка и тя живееше до 93-та докарваше... А вие имате ли си майки?.. А така, нека си имате!“

По време на този наш приятен разговор се появява по-силен вятър.

„Ооо, задуха, не е добре! Вървете тука на пейката вътре на завет. Седнете, седнете, не може да стоите! На пейката седнете!.. Студено ти е така, тури ей така... а не, ама вятърът е лош! Ако си дебела нема страшно (смее се), ама не ядете, я, слабички сте. И аз на мойта внучка все викам - Е, яжте, вие само талия пазите, яжте, ама вие като си знаете и... Ние сме си такива гостоприемни хората в нашето село, не знам за другите села как е.”

Имаме приятното чувство, че сме ѝ внуци. За нея няма значение кой какъв е и откъде идва – всички сме хора и трябва да бъдем добри. Докато си приказваме, минава част от групата ни с кола. И заминава. Баба Вела веднага ги познава, тъй като ги е срещнала по-рано през деня, и разтревожена казва:

„Ами вие с какво ще си ходите, да не останете тука? ”. После ни успокоява, че и това не е проблем, защото винаги има къде да останем в селото, ако се наложи. Ние вече съвсем не знаем как да отговорим на това безусловно гостоприемство... В един момент си спомняме, че по случайност имаме локум и решаваме да ѝ го поднесем.

“Мале, как не знаех, че ще идвате.. все си турех друг път в чантата по една бонбонка, да ви почерпя. На мен остави! Не може да даваш така! Вие сте си дали парите! Ааа, не, не!.. Като доладят гости и като ти кажат добър ден и ще се застоиш и така, как ще бягаиш? Не се познаваме, ама това нали не пречи? Защо сега сте го взели!? Ние винаги сме гостоприемни... Сега, ако има такива що казват, че изнудват, това е лошо, ама в нашето село до сега няма такива. Какво слушам така по селата, по градовете, тука няма. С широки сърца са хората тука!”

Споделяме на баба Вела, че сме обикаляли цял ден селото, че досега не сме били по този район и че ни е много хубаво да се запознаем с жителите на село Пирин и тяхната всеотдайност. Впечатлени бяхме и от църквата, гордо кацнала на един от близките хълмове. Отварят я в събота, неделя, по празници или когато идват гости. Баба Вела ходи там, за да си пали свещичка за здраве...

Действително животът на местните не е лек, тъй като те непрестанно се трудят и работят. Така са свикнали и такива са били винаги. Опустелите къщи тук са навсякъде. Когато питаме бабите къде са им дядовците и съседите – сочат гробищата. Въпреки всичко това село Пирин още пази силната си енергия – сигурно заради хората, които още са тук и които са сякаш от друг, позабравен, но по-добър свят.

На терасата на къщата се появява сестрата на баба Вела, заедно с мъжа си, и се провиква:

„Тука ли са младежите, не са заминали още?.. Топло ли им е, я да се качат горе на топло.. Оу! Бягайте, студено е долу!..“

След толкова покани решаваме все пак да се качим. Хващаме всеки по някое дърво за печката и влизаме... И тук е същото – хората са готови да споделят с нас всичко, което имат: сладки приказки, чай, кафе, храна и цялата си добрина.

На тръгване Баба Вела ни изпраща до вратата на улицата и ни махва за последен път.